

Вільям КОВАЛЕНКО

УДК 378.126:37.013.3:159.953.5/164.2

ДИДАКТОЛОГІСТИКА У ВИЩІЙ ШКОЛІ: КРИТЕРІЇ ТА СТАНДАРТИ ТЕКСТОВІЗОВАНОГО РОЗУМУ

© Коваленко В., 2014

Ключові слова: дидактологістика, види дидактологістики, текстовізовані думки, роздуми, критерії, стандарти, фаховий розум, синергетична парадигма, концептуалізація.

У статті розглянуто предметну сферу дидактологістики та її трьох видів, які зумовлені наявністю в наукових текстах трьох зовнішньо однакових типів знаків, денотати яких презентують три різні типи критеріїв і стандартів аналізу й оцінювання текстовізованих думок та фахових міркувань вчених у контексті синергетичної парадигми.

я стаття є продовженням нашої, опублікованої у журналі «Вища освіта України» статті «Трагедія «голоного розуму» у сфері вищої фахової освіти: причини, наслідки» [1], але розкриває тему у площині позитивного вирішення окресленої проблеми.

У попередній публікації було висвітлено *очевидні* причини трагедії «голоного розуму», які зумовлені відсутністю програмного забезпечення фахової підготовки спеціалістів у ВНЗ з дисциплін, орієнтованих на формування фахового розуму, інтелекту та фахового розуміння.

У зв'язку з цим постають два питання: чому у програмному забезпеченні підготовки спеціалістів у ВНЗ відсутні такі дисципліни і хто або що (в принципі) визначає перелік *необхідних дисциплін* щодо професійної та *професіональної*, у тому числі й *інтелектуальної*, підготовки майбутніх спеціалістів у ВНЗ?

Мета статті – виявити чинники, які впливають на формування необхідних дисциплін у сфері *вищої фахової* освіти, і визначити нову теоретико-методологічну і

певною мірою методико-технологічну *дидактичну стратегію*, яка зумовлювала б формування *необхідних дисциплін* щодо професійної підготовки майбутніх спеціалістів у ВНЗ і разом з тим визначала інтелектуальні критерії і стандарти їх фахового розуму й розуміння.

Коректна відповідь на поставлені питання у загальному вигляді аргументується чітким розмежуванням предметних сфер науки і дидактики та їх функцій таким твердженням: предметні сфери науки і дидактики та їх функції природно є різними.

То в чому полягає різниця між ними?

Наука, починаючи з часів Галілея, протягом чотирьохсот років свого розвитку вибудувала досить чітку технологію наукового дослідження певної частини об'єктивно існуючих (тобто незалежних від наявності вчених-дослідників) предметів та явищ навколишнього середовища і термінологічно зафіксувала принципи, положення і правила *науково-дослідної діяльності* у природничо-науковій парадигмі: об'єктивність, достовірність, валідність, інваріантність та ін. Зазначимо, що об'єктна сфера кожної науки принципово онтологічна і тому реалізація положень та правил природничо-наукової парадигми виключає наявність у результатах досліджень будь-яких елементів суб'єктивності, привнесених вченими-дослідниками.

Водночас будь-які види діяльності та їх результати, які регламентовані принципами природничо-наукової парадигми, можуть претендувати на статус наукових, у тому числі й дидактика. Але така дидактика в процесі свого розвитку має вибудувати іншу парадигму інтерпретації своєї предметної сфери і своїх функцій, не відкидаючи при цьому природничо-наукову парадигму, а встановлюючи міжпарадигмальні зв'язки з нею. До речі, як і переважна більшість гуманітарних наук (від лат. *humanitas* – людство, людяність), предметна сфера досліджень яких стикається з певними труднощами щодо реалізації *лише* принципів природничо-наукової парадигми через

приховану суб'єктивність, яка імпліцитно задається терміном «*humanitas*».

Іншими словами, дидактика *як наука* має право на існування, якщо її предметна сфера створюється і формується на основі дотримання принципів природничо-наукової парадигми. Оскільки об'єктна сфера будь-якої науки принципово онтологічна, то й об'єктна сфера дидактики, яка претендує на статус науки, також має вважатись онтологізованою. І таку дидактику ми позначаємо терміном «онтологічна дидактика», тобто така, сфера якої вважається об'єктивно існуючою і незалежною від учених-педагогів, які її досліджують. При цьому нагадаємо, що реалізація принципів природничо-наукової парадигми виключає наявність суб'єктивних елементів у кінцевих результатах її досліджень, навіть за умови, що природа досліджуваних предметів і явищ має *суб'єктивний* характер. Ця дидактика централізовано розвивається переважно в науково-дослідних інститутах педагогічного спрямування, педагогічних ВНЗ, а також інших ВНЗ у сфері предметних дидактик.

Заразом, оскільки основними засобами *теоретичної* підготовки майбутніх спеціалістів в усіх ВНЗ світу є підручники, навчальні посібники, статті, монографії, у яких вчені описували процес організації й проведення експериментів, опрацювання результатів, виявлені наукові факти, закономірності, закони та відповідні теорії, предметна сфера дидактики, підкреслюємо, у ВНЗ має принципово іншу – *гносеологічну* – природу (грец. *gnosis* – знання) у вигляді *наукових знань*, зафіксованих у текстах різного формату. Цей вид дидактики ми позначаємо терміном «гносеологічна дидактика».

З одного боку, наукові тексти існують об'єктивно і незалежно від авторів, які їх створили, від викладачів, студентів, тому вони підпорядковуються певним принципам онтологічної дидактики за змістом, але форма існування цього змісту в наукових текстах принципово інша – *знакова*. Тобто зміст текстів підручників, монографій є

своєрідною *знаковою копією змісту фахових наук і дисциплін*, методична основа яких у вигляді природничо-наукової парадигми відображає положення, правила і принципи *науково-дослідної діяльності*. І саме цей факт дає відповідь на одне із запитань: хто або що визначає перелік необхідних дисциплін у програмному забезпеченні фахової підготовки спеціалістів у ВНЗ у *сучасних предметних дидактиках*.

З іншого боку, наукові тексти створюють вчені, вони є результатом їх роздумів, міркувань, інтелектуальних зусиль. І в наукових текстах відображається зовсім інша *онтологічна реальність*, якої не може існувати в результатах предметних дидактик, оскільки принципи природничо-наукової парадигми відсікають суб'єктивні чинники, тобто думки, роздуми вчених заради об'єктивності.

Очевидно, що дидактика вищої фахової освіти у ВНЗ, предметна сфера якої відтворює лише зміст науково-дослідної діяльності вчених і водночас положення і правила природничо-наукової парадигми у текстах підручників, статей, монографій, принципово не здатна формувати те, що цією парадигмою відсікається. Потрібна зовсім інша дидактика, а точніше, вид дидактики у сфері ВФО, теоретико-методологічні, методичні і технологічні основи якої б поєднували і наукові знання, які отримані за умови дотримання принципів природничо-наукової парадигми, і думки, роздуми, міркування вчених, представлені у знаковій, текстовізованій формі. І такий вид дидактики ми позначаємо терміном «дидактологістика» (термін «логістика» від гр. *logistica* – мистецтво міркувати, рахувати [3, с. 300]). Дидактологістика – це вид дидактики, предметною сферою якої є текстовізовані думки, роздуми, міркування вчених, якими (думками, роздумами) вони (вчені) конструювали (розумовими діями) і визначали *сутність* (результат розумових дій) досліджуваних явищ, використовуючи знаки-слова, знаки-терміни, знаки-концепти та математичні знаки і як засоби, і як нові форми їх (думок, роздумів) іс-

нування у створюваних вченими наукових текстах.

Думки, роздуми, міркування, з одного боку, є предметом психології, оскільки тісно взаємопов'язані з процесом мислення. «Думка – результат, продукт процесу мислення у формі судження або поняття, який відображає загальне в масі одиничних речей, фіксує суттєве, закономірне в різноманітті явищ оточуючого середовища» [3, с. 366]. З іншого боку, вони опредмечені у наукових текстах, але не втрачають статусу психологічних категорій. З цього приводу у К. Маркса є таке зауваження: «Історія промисловості і створене предметне буття промисловості є *розкритою* книгою *людських сутнісних сил*, людською психологією, що чуттєво постала перед нами». І далі: «Така *психологія*, для якої ця книга, тобто якраз чуттєво найбільш відчутна, найбільш доступна частина історії, закрита, не може стати дійсно змістовною і *реальною* наукою. Що взагалі думати про таку науку, яка зарозуміло абстрагується від цієї величезної частини людської праці і не відчуває своєї власної неповноти...» [6, с. 123].

Очевидно, що думки, роздуми, міркування вчених як психічне явище (онтологічна категорія) і *текстовізовані* думки, роздуми, міркування (гносеологічна категорія) залишаються думками, роздумами вчених, але змінюється форма їх існування. Вона, тобто форма, стає знаковою.

Тож виникає запитання: що позначають вчені знаками-словами, знаками-термінами, знаками-концептами і математичними знаками, відображаючи у наукових текстах власні думки, роздуми, міркування?

Знаками-словами вчені позначають зміст своїх думок у вигляді предметів та явищ, їх властивості, рухи, дії, їх кількість та ін., а також власні практичні дії. Доказом є наявність частин мови. Так, предмети та явища вчені номінують іменниками, їх властивості – прикметниками, кількість предметів – числівниками, власні рухи та переміщення предметів – дієсловами тощо.

Знаками-термінами вчені позначають

логічні форми свого мислення (поняття, судження, умовиводи), елементи логічних форм мислення (суб'єкт, предикат, рід, вид, клас та ін.). Знаками-концептами вчені позначають логічні форми мислення, у які вони вкладають результати своїх досліджень, керуючись положеннями, правилами і законами лінгвістики, логіки, термінології, концептології і власних фахових наук. Математичними знаками вчені позначають результати своїх досліджень, але в цій статті ми їх розглядати не будемо.

Використовуючи знаки-слова, знаки-терміни, знаки-концепти та математичні знаки, вчені здійснюють певну процедуру *авторизації результатів власних досліджень*. Але при цьому виникає парадоксальна проблема, суть якої полягає в тому, що три із чотирьох зазначених типів знаків, а саме знаки-слова, знаки-терміни і знаки-концепти вивчають різні науки, денотати типів знаків зовсім різні, а зовні вони абсолютно однакові.

Зовнішня однаковість знаків очевидна, а їх денотативні відмінності можна «побачити» лише розумом, який, образно кажучи, озброєний певними знаннями щодо типів знаків, механізмів утворення їх денотатів та ін. Міждисциплінарна (синергетична) природа денотатів зовні однакових знаків також очевидна. І в мовознавстві, лінгвістиці дослідження логічного у слові та реченні, співвідношення поняття і судження як форм мислення зі словами та реченнями розглядає *логічна менталінгвістика* (термін «мент(а)» утворений на базі лат. *mens, mentis* – «ум», «розум», «мислення» і фр. *mental* – «мислений», «розумовий») [2, с. 153]. А результати досліджень призначаються студентам *філологічних спеціальностей університетів і педагогічних інститутів*. Однак переважна більшість учених, викладачів та студентів інших спеціальностей (фізиків, біологів, соціологів, юристів тощо) не мають таких знань, оскільки у програмному забезпеченні їх професійної підготовки відсутні такі дисципліни.

Водночас зазначимо, що з точки зору дидактології це зовсім не означає, що

спеціалісти інших наук і дисциплін мають у повному обсязі вивчати лінгвістику та її розділи, логіку, термінологію, концептологію. Предметна сфера дидактології звужена й обмежена трьома типами знаків та їх денотатами, якими вчені, викладачі і студенти повинні вміти відображати *зміст як своїх думок*, роздумів, міркувань, так і зміст думок інших вчених, *логічні форми мислення, елементи логічних форм свого мислення та мислення інших*, і визначати *сутність* досліджуваних ними та досліджених явищ іншими вченими, керуючись при цьому чіткими положеннями, правилами та законами зазначених наук.

Так, наприклад, знаками-словами позначаються предмети та явища, їх властивості, рухи тощо, а механізми утворення їх денотатів здійснюються на чуттєво-образній основі, оскільки і предмети та явища, їх властивості, як і знаки-слова (графовізовані, фонетизовані) мають енергетичні характеристики, які відображаються органами чуття. І в свідомості утворюються *образи* предметів та явищ, образи їх властивостей та ін., і *образи* знаків-слів у їх, уточнюємо, *образному* (психологічна категорія) взаємозв'язку. А з точки зору лінгвістики кожне слово, яке є в наукових текстах будь-яких наук, *квантифіковане тією чи іншою частиною мови*, яких (частин мови) в українській та російській мовах десять. Шість із них (іменники, прикметники, числівники, дієслова, займенники і прислівники) належать до самостійних, три інші (прийменники, сполучники, частки) – до службових і десята – вигук.

Таким чином, у наукових текстах будь-якого змісту (фізичного, біологічного, юридичного тощо) немає жодного слова, яке б не входило в одну з десяти частин мови [2, с. 151]. Той, хто хоче заперечити, апелюючи до інших мов, крім української та російської, то таке заперечення буде не коректним, оскільки в інших мовах може бути інша кількість частин мови, за основу виділення яких беруть інші семантичні, морфологічні, синтаксичні або словотворчі критерії.

Звертаємо увагу на два принципово важливих теоретико-методичних аспекти.

Перший полягає в тому, що денотатами знаків-слів постають реально існуючі предмети та явища, їх властивості тощо, які за семантичним критерієм визначають *кількість частин мови*. При цьому зазначимо, що термін «частини мови» є *теоретичним конструктом*, який створений спільнотою вчених-лінгвістів упродовж розвитку вчення про мови.

Другий теоретико-методичний аспект зводиться до того, що всі знаки-слова у наукових текстах *квантифіковані частинами мови* і, отже, утворюють *десять класів слів*, об'єднаних спільністю загального граматичного значення і його формальних показників. Таким чином, за допомогою *частин мови* вчені, викладачі та студенти, як і переважна більшість людей, диференціюють речі, їх якості, процеси, дії, стани та їх ознаки, виявляють відмінності в реальному світі, тобто здійснюють його *лексичну категоризацію* (на думку Л. Вітгенштейна, «мова є знакова картина світу»).

Саме тому *частини мови* є важливим засобом, способом та механізмом *лексичного розуміння й інтерпретації* як дійсності, так і водночас *лексичної інтерпретації змісту* текстовізованих думок, роздумів, міркувань учених, викладачів і студентів. А кількість частин мови (їх десять) разом визначає *лексичні (лінгвістичні) стандарти* аналізу та оцінювання *змісту* текстовізованих думок учених у наукових текстах (термін «стандарт» від англ. standart – норма, зразок, мірило).

Зазначену предметну сферу знаків-слів, психологічних механізмів утворення їх денотатів, лінгвістичні аспекти їх квантифікації і категоризації у вигляді частин мови ми позначаємо терміном «*лінгводидактологістика*». Це вид дидактологістики, предметна сфера якої задається терміном «логістика» як мистецтво міркувати, використовуючи знаки-слова як лінгвістичну категорію, керуючись її положеннями, правилами і законами, якими мають *навчитись* володіти три основні учасники освітнього

простору у ВНЗ: вчені, викладачі і студенти *будь-яких спеціальностей*.

Зовсім інші психологічні механізми утворення денотатів знаків-термінів. Знаками-термінами вчені позначають (мають позначати) не предмети та явища навколишнього світу або власні практичні дії, а *результати* операцій *свого мислення*. Кожна з операцій мислення виконує певну функцію, оперуючи *уявними елементами свідомості*, якими постають образи предметів та явищ, образи їх властивостей, образи рухів тощо.

Так, операцією *аналізу* зазначені елементи свідомості *уявно* розділяються вченим або об'єднуються ним (синтез). Іншою операцією *порівняння* виявляються відмінності, а спільні ознаки *узагальнюються* і тим самим утворюються групи, класи, системи (операції класифікації, систематизації) та ін.

У психології мислення це відомі речі, і є досить прості методики, якими можна продемонструвати наочні результати операцій мислення. Так, наприклад, яке слово із чотирьох є зайвим: дуб, сосна, дерево, липа?

Абсолютна більшість вказує на дерево. Водночас мало хто здатний відзначити, що зайвих слів тут немає: всі вони є знаки-слова. Але серед них є знак-термін, яким позначається не предмет, існуючий у дійсності, а *клас* рослин певного виду.

Термін «клас», як результат *уявної* розумової діяльності, створюється не на чуттєво-образній основі, а на базі інших психологічних та логічних механізмів: наявність певних знань щодо мислення, його операцій та їх результатів (психологічна категорія), а також *логічних* знань щодо *форм* мислення, елементів логічних форм мислення тощо. Їх теоретико-методичні засади досліджує термінологія.

Але при цьому зазначимо таке: ті вчені, переважно лінгвісти, які підводять терміни під клас слів або словосполучень, *а не мислять їх як окремих тип знаків*, не *розуміють* тієї межі (лат. terminus – межа, границя [6, с. 492]), яка принципово розділяє механізми утворення денотатів знаків-слів

і денотати знаків-термінів. Саме тому термінологія як наука, на думку багатьох учених, ще не визначилась однозначно щодо сутності своєї предметної сфери.

Таким чином, предметною сферою денотатів знаків-термінів постають результати зазначених операцій мислення вчених, їх (вчених) логічні форми мислення (поняття, судження, умовиводи), елементи логічних форм (суб'єкт, предикат, рід, вид, клас, логічні операції диз'юнкції, кон'юнкції, імплікації та ін.), які визначають *універсальні критерії* опредмечених думок у наукових текстах будь-яких наук. А їх кількісні показники окреслюють *термінологічні стандарти* аналізу й оцінювання думок вчених, їх роздумів, міркувань у наукових текстах. Саме вони визначають засоби, способи та механізми *термінологічного розуміння* основних учасників освітнього простору у ВНЗ. Наявність або відсутність цих засобів у них може бути виявлена, в принципі, тією самою методикою, достатньо лише попросити показати дерево, меблі тощо, яких побачити очима неможливо принципово. А показ конкретних рослин або речей свідчатиме про неусвідомлене отождоження денотатів знаків-слів і знаків-термінів, що тим самим становить основу так званих «словоблудних» технологій.

Зазначену предметну сферу знаків-термінів, логіко-психологічних механізмів утворення їх денотатів, квантифікацію *результатів* операцій мислення, логічних форм мислення, а також елементів логічних форм та їх відповідну категоризацію у вигляді термінологічних стандартів ми позначаємо терміном «*термінодидактологістика*». Це вид дидактологістики, предметна сфера якої визначається мистецтвом учених, які створюють наукові тексти, викладачів та студентів у процесі їх навчальної діяльності у ВНЗ, *міркувати* (логістика), оперувати знаками-термінами, володіти логіко-психологічними механізмами утворення їх денотатів, керуючись при цьому термінологічними стандартами.

Розглянуті два типи знаків є універсальними для будь-яких наук і дисциплін. Але

ними не може бути презентована в наукових текстах семантизована фаховою парадигмою предметна сфера *професійного змісту* текстівізованих думок, роздумів, міркувань, оскільки *частини мови* є універсальними стандартами для будь-яких наук і дисциплін, до речі, як і термінологічні стандарти: суб'єкт, предикат, рід, вид, клас тощо. Зазначену функцію виконують знаки-концепти.

Знаками-концептами позначають термінологічну форму мислення особливого виду, яку в логіці називають логічна операція визначення поняття «через найближчий рід та видові відмінності». Її ми називатимемо «родовидова схема (тобто форма як статичний термін), у яку вчені вкладають (мають вкласти) результати своїх *думково-дослідних дій*, семантизованих *фаховою парадигмою*.

До речі, цей *вид визначення* понять називають часто «класичним» насамперед тому, що видатні класики філософії – Сократ, Платон, Аристотель – розглядали тільки визначення такого виду. Нерідко їх називають також класифікаційними, оскільки за їх допомогою будуються наукові класифікації предметних галузей конкретних наук [5, с. 70]. Саме в *денотаті наукових* знаків-концептів, а не денотатах інших типів знаків, вводиться *кілька критеріїв*, якими визначається *професійний зміст фахових думок, роздумів, фахових міркувань*. Одним із них постає родо-видова схема визначення поняття. І тільки цей вид визначення, а не інші види визначень, яких у логіці налічується більше десяти [3, с. 409–412], беруть за основу *концептологістичного критерію*, оскільки ним реалізується функція *класифікації предметних галузей конкретних наук*.

Другим концептологістичним критерієм у родовидовій схемі представлені *універсальні форми змісту* мислення вченого (далі УФЗМ), які презентують предметну сферу *реальних експериментів*: або це *процес* (фізичний, хімічний, психологічний), або проміжні параметри процесу – *стани* (економічний, біологічний, юридичний),

або *результати* процесу, або *властивості* (ті ж фізичні, хімічні, економічні тощо). А третім критерієм у родо-видовій схемі денотата знака-концепта є *фахова парадигма*, яка виконує функцію *логістичної фаховізації* УФЗМ, тобто визначає фаховий статус процесів, станів, властивостей тощо.

Таким чином, денотати знаків-концептів представляють у наукових текстах три різні концептологістичні критерії текстовізованих думок. Перший із них презентує родовидову *схему (форму)* мислення вченого, другий – універсальні форми *змісту* його мислення (УФЗМ), або думки (УФЗД), а третій – наявність у визначенні фахової парадигми.

Зазначені критерії виконують різні функції. Так, родо-видова схема об'єднує термінологічні елементи думки (рід, вид). УФЗД презентують класифікаційну норму у родовій ознаці визначення, тобто визначають найближчий рід визначуваного концепта (або це процес, або стан, або результат процесу, або властивість). Зазначимо, що УФЗМ не є предметом ні логіки, ні термінології, оскільки вони стосуються не змісту досліджуваних явищ (процеси, стани, властивості тощо), а лише думок про них. А їх (УФЗД) універсальний, загальнонауковий статус, образно кажучи, обмежує фахова парадигма (фізична, біологічна, психологічна тощо) до рівня *спеціальнонаукових концептів*.

Так, наприклад, при визначенні психологічного концепта «сприймання» найближчий рід задає або визначає одна із УФЗМ – «процес», а його фахову, тобто *психологічну сутність* визначає прийнята у вітчизняній психології парадигма «відображення». Видові ознаки у визначенні презентують результати реальних експериментів і дають відповідь на запитання: що відображається (цілісні предмети, явища), механізми відображення (перцептивні дії) і результати відображення (образи предметів, явищ). Аналогічною є технологія побудови визначень фахових *процесів* в інших науках. Конфігурація визначень фахових *станів, результатів* процесу, фахових *властивостей* дещо

інша, але присутність фахової парадигми явно або імпліцитно обов'язкова.

Звертаємо увагу на кілька принципових уточнень.

По-перше, термін «сутність» як філософська категорія завдяки введенню у родову ознаку визначення фахової парадигми конкретизує її статус як *фахової сутності*, яку створює вчений-дослідник своїм розумом, інтелектом, керуючись зазначеними засобами, способами та механізмами конструювання денотата фахових концептів (психологічними, логічними, термінологічними, лінгвістичними, фаховими).

По-друге, денотатом фахового концепта постає досить складне *судження*, яке суттєво відрізняється від інших, звичних суджень тим, що в останніх може як стверджуватись, так і заперечуватись наявність тих чи інших ознак предметів та явищ, а також наявні як суттєві, так і не суттєві ознаки. Судження, яке постає у вигляді денотата фахового концепта, має вид тільки стверджувального типу щодо суттєвих ознак, оскільки зміст такого судження оснований на *результатах* досліджень тих наук, які в них напрацьовані, вважаються загальноприйнятими і сумніву не підлягають [3, с. 457].

По-третє, *одним* знаком-концептом учений презентує у наукових текстах *згорнуту, стиснуту* в денотаті концепта поліпарадигмальну інформацію, яку можна усвідомлювати лише володіючи положеннями, правилами і законами міждисциплінарної, синергетичної парадигми. А розгортання інформації здійснюється завдяки дефініції.

Зазначимо, що механізми формування денотатів фахових концептів, їх структура значно складніші, оскільки поєднують результати двох онтологічно різних реальностей: тієї, яку досліджував учений, керуючись природничо-науковою парадигмою, і тієї, що є наслідком його розумових дій, регламентованих положеннями, правилами і законами зазначених наук у їх функціонально-структурованій інтегрованості, яка виконує функцію концептологістичних стандартів. Оволодіння цією системою знань у контексті дидактологіс-

тики ми позначаємо терміном «концептуалізація» вищої фахової освіти у ВНЗ, а вивчення теоретико-методичних засад належить до царини *концептодидактологістики* як виду дидактологістики, предметна сфера якої є міждисциплінарною, синергетичною.

Заразом найголовнішим і найсуттєвішим є таке: оскільки у наукових текстах є дві онтологічно різні реальності і думки, роздуми, міркування – одна з них, то у контексті синергетичної парадигми їх визначення має принципово іншу схему (форму). І це зафіксовано у *структурі термінів визначуваних видів дидактологістик*: на першому місці логічним наголосом зазначається тип знаків, потім предметна сфера – дидактика, а в кінці – логістика як

мистецтво міркувати, керуючись положеннями, правилами і законами для типів знаків, а не експериментів, регламентованих природничо-науковою парадигмою.

Висновки. Таким чином, три види дидактологістики, в основу яких покладено три зовні однакові типи знаків, але принципово різні механізми утворення їх денотатів, мають різні критерії та стандарти аналізу й оцінювання текстівізованих думок, роздумів, міркувань, становлять теоретико-методологічну і методико-технологічну основу нової дидактичної стратегії вищої освіти, предметною сферою якої постають міждисциплінарні, синергетичні зв'язки та відношення. І ми позначаємо її терміном *синергетична дидактологістика* як майбутній предмет деталізації наших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Коваленко В.** Трагедія «голоного розуму» у сфері вищої фахової освіти: причини, наслідки / В. Коваленко // Вища освіта України. – 2013. – № 3. – С. 60–67.
2. **Кодухов В. И.** Общее языкознание : учеб. для студ. филол. спец. ун-тов и пед. ин-тов / В. И. Кодухов. – М. : Высшая школа, 1974. – 303 с.
3. **Кондаков Н. И.** Логический словарь-справочник / Н. И. Кондаков. – [2-е изд., испр.]. – М. : Наука, 1976. – 720 с.
4. Логіка : підруч. для студ. вищ. навч. закладів [В. Д. Титов та ін.] ; за заг. ред. проф. В. Д. Титова. – Х. : Право, 2005. – 208 с.
5. Словарь иностранных слов. – [12-е изд., стер.]. – М. : Рус. яз., 1985. – 608 с.
6. **Маркс К.** Сочинения : в 50 т. / К. Маркс, Ф. Энгельс. – [2-е изд.]. – М. : Изд. политической литературы, 1974. – Т. 42. – 535 с.

CITED LITERATURE

1. **Kovalenko V.** The Tragedy of Bald Mind in the Sphere of Professional Education: Causes, Consequences / V. Kovalenko // Vyscha Osvita Ukrainy. – 2013. – № 3. – P. 60–67 (Ukrainian).
2. **Kodukhov V. I.** General Linguistics : Textbook for Philological Department Students of Universities and Teachers' Training Colleges / V. I. Kodukhov. – M. : Vysshiaia Shkola, 1974. – 303 p. (Russian).
3. **Kondakov N. I.** Logical Dictionary and Reference Book / N. I. Kondakov. – [Second Revised Edition]. – M. : Nauka, 1976. – 720 p. (Russian).
4. Logics : Textbook for College Students [V. D. Titov and others] ; endorsed by Prof. V. D. Titov. – Kh. : Pravo, 2005. – 208 p. (Ukrainian).
5. Dictionary of Foreign Words. – [12th Stereotyped Edition]. – M. : Russkii Yazyk, 1985. – 608 p. (Russian).
6. **Marx K.** Collected Works : in 50 Volumes / K. Marx, F. Engels. – [2nd Edition]. – M. : Izdatelstvo Politicheskoi Literatury, 1974. – Vol. 42. – 535 p. (Russian).